

Lasten Suometar.

— Lisälehti Suomettarelle, perjantaina 3 p. Tammikuussa. —

N°. 1.

Sitä kunsta kuuleminen, jonka juuresa asunto.

23. 1856.

Rakkaat lapset ja nuorukaiset Suomessa!

Tällä nimellä annetaan teille, rakkaat lapset ja nuorukaiset, tänä vuonna joka kuukaus kaffi tämmöistä lehteä kuin tämä on. Vanhemmitanne olemme kuulleet, että mielellänne olette lufeneet arvoituffia ja kertoelmia Suomettara ja. Palkinnoksi siitä saatte nyt itsellenne oman lehden, jossa on teille sopiwaa ja huwittawaa lukemista. Mutta ette näitä lehtiä ihan ilmaiseksi saa: teidän pitää siitä kiittää hyvää ja rakasta isänne ja äitiänne, jotka miellifuoftosta ja helleydestä teitä kohtaan owat tämän lehden teille Suomettaren kansa hankkineet postin kautta Suomen pääkaupungista, kauniista Helsingistä. Teidän pitää myös ahkerasti lukeman näitä lisälehtiä, niin saatte makeista. Elkäätte kuitenkaan pettääkö itsiänne: ei tämä lehti tuo teille makeisiksi renikoita, ei sokeria, ei lakseripallia, eikä wehnäistä. Semmoisia makeista antawat vanhempanne teille tuliaisiksi kaupungissa käytyänfä, jos olette siwot, nöyrät ja ahkerat. Tämä lehti tarjoo kuolemattomalle sielulenne katoamainta tawaraa, jota ei loi syö, eikä ruoste raiskaa. Kaikki hyvä ja walistuttawa tieto on katoamainta tawaraa sydämilenne, ja semmoista tietoa annetaan teille näissä lehdissä.

Rukkaiset ja ruusut kaunistawat kesällä kotimaamme kotoja. Samalla tawalla kaunistatte te kotimaatamme, johon Jumala loi teidät kaswamaan ja asumaan. Mutta ette muutoin woi kaunistaa kotimaatanne, jos ette rakasta Jumalaa ja Hänen pyhiä käslyjänsä ylitse kaikkia lappaleita maailmassa. Jumalaa ja Hänen käslyjänsä ette kuitenkaan saata rakastaa omasta tahdostanne ja woimastanne. Teidän sydämenne on enemmän taipuainen pahaan kuin hyvään. Sentähden rukoilkaatte illoin, rukoilkaatte aamuin, rukoilkaatte aina Jumalaa että Hän puhdistaisi ja pyhittäisi joka hetki sydämenne ja antaisi teille rakkautta Häneen, rakkautta vanhempiinne, rakkautta kotimaahanne ja kaikkiin ihmisiin. Minkätähden teidän rakkautta pitää rukoileman? Sentähden että rakkaus on Jumalan paras lahja. Rakkaus woittaa kaikki ja Jumalan pelko on wiisauden alku. Rukoilkaatte siis aina rakkautta ja Jumalan pelkoa!

Mutta jos rakastatte Jumalaa, niin rakastatte myös isänmaatamme. Suomi on isäinne maa. Sitä pitää teidän rakastaman sentähden, että Jumala on antanut tämän kalliin ja ihanan maan teille maalliseksi asunnoksi. Isänmaaksi kutsutaan se siitä syystä, että isänne, äitinne,

isäniänne, äidinäitinne ja kaikki estwanhempanne owat syntyneet, kaswaneet, eläneet, työtä tehneet ja kuolleet tässä suloisessa Suomenmaassa. Tässä samassa estwanhempienne maassa antaa Jumala teillekin kaikki, mitä tarwitsette: ruuwan, juoman, waatteen, kaiken werhon, ylöspidon, hengellisen kaswatuffen ja siwistuffen. Millä muulla kuin wiipittömällä rakkaudella woitte palkita kaiken tämän hyvän, jonka isäimme maa teille antaa.

Mutta rakkaus osoittaa woimansa hywisä töissä. Osaatteko hyviä töitä tehdä? Osaatte kyllä Jumalan avulla, se on teidän welwollisuutenne. Millä tawalla woitte welwollisuutenne täyttää? Sillä tawalla, että olette vanhemmilenne ja kaikille ihmisille nöyrät, siwot, kuuliaisat ja tottelewaiset. Suuremmaksi tultua woitte hyvää tehdä omalle perhekuunnalenne, omalle kotokylälenne, omalle seurakunnalenne ja wihdoin koko isänmaalenne. Muistakaatte aina täyttää welwollisuutenne! Muistakaatte vanhemmiksiin tultuanne tämän lehden alussa seisowia sanoja: „Sitä kunsta kuuleminen, jonka juuresa asunto.“ Tiedättekö kenen sanat ne owat? Ne owat estwanhempaimme sanat. Ne todistawat, että hekin rakastiwat tätä yhteistä isänmaatamme, jota kutsutaan Suomeksi. Kuusi merkitsee tässä kotimaatamme. Sen offten alla saamme kaikki suojaamme, elatuffemme, kaswatuffemme ja siwistuffemme. Palkitkaatte rakkaudella kaikki, mitä taiwaallinen isänne teille tässä maassa suopi ja antaa.

Hyvää ja onnellista uutta vuotta toiwotan teille, pienet ystäwäni, ympäri Suomen maata! Jumala siunatkoon ja suojelkoon teitä!

Kristuksen hauta.

Toisella siwulla näette merkillisen kuwan. Heti saatte siitä selityffen. Mutta ensin ottakaatte Uusi Testamentti ja etsikääte siitä 28 luku Mattheuksen ewankeliumissa. Sieltä löydätte seuraawat sanat: „Tulkaatte, katsokaatte siia, kuhunka Herra pantu oli!“ Nämä sanat sanoiwat Enkelit waimoille, jotka tuliwat Kristuksen hautaa katsomaan. Silloin oli Kristus jo herännyt kuolleista ja mennyt haudasta pois.

Kristus ristiinnaulittiin, kuoli ja haudattiin. Tiedättekö, lapsukaiset, minkätähden Hän kuoli? Hän kuoli ihmisten pahuuden tähden. Maailman syntein tähden kuoli Hän ja nousi ylös haudasta. Hän tuli maailmaan

Wapahantajemme. Hän lunasti ja pelasti teidät ja kaikki ihmiset synnin ja kuoleman wallasta. Ijanlakkisesta kuolemasta ja kadotuksesta wapautti Hän kaikki ihmiset. Taiwaan suljetun portin awasi Hän. Mutta kuulkaatte, lapsukaiset: taiwaan autumnallista riemua Jumalan tykönä ja Enkelitten parissa ei anneta muille kuin niille, jotka pahoja töitänsä katuwat ja uskowat Kristuksen wapahantajensa. Anokaatte sentähden uskoa Jumalalta. Jumala on itse wapahajamme. Kuin saatte uskoa, niin saatte rakkautakin.

Tulkaatte, katsokaatte sias, kuhunka Herra pantu oli. Tämä sias on kallis ja suuri-arvoinen. Tiedättekö min-kätähden? Sentähden että Kristuksen haudasta on kaikki onnellisuus nousnut mailmalle. Jos ei Kristus olisi tullut, jos Hän ei olisi kuollut, niin olisimme kaikki onnettomat. Katsokaatte jywän siementä: jos siemen ei kuole ja kylwetä maahan, niin se ei nouse milloinkaan ituun ja kaswuun. Waan kuin se pannaan maan sisään, nousee se ja antaa kukoistawan kaswun, josta taiwaan linnutkin saawat rawintonsa. Niin on myös Kristus, itse Jumala, kuolemallansa ja ylösnousullansa woittanut ja tarjonnut kaikille ihmisille, pahoille ja hyville, heidän syntensä anteeksi-antamuksen ja ijanlakkisen elämän ja autuuden. Sentähden on Kristuksen hauta kallis paikka maan päällä.

Misä tämä kallis paikka löytyy? Se löytyy, lapsullat, kaukana meidän maasta. Se löytyy Palestinan maassa, läntisessä Afiassa, Jeerusaleminkin merkillisessä kaupungissa. Sinne on pitkä matka. Jos Suomesta lähdetäisiin sinne matkustamaan, niin meidän pitäisi kulkea maata myöten yli 7 sataa peninkulmaa ja mertä myöten laiwalla vielä paljon enemmän. Kesälinnut, kuret ja pääskyiset, lentävät talweksi maastamme pois melkein samalle suunnalle kuin se maa on, jossa Kristus syntyi, eli, kuoli ja haudattiin. Palestina on Suomesta etelä-itää kohden ja siellä on Wapahajamme, Jeesusuksen Kristuksen hauta.

Misä kohdassa tämä kallis ja ihmeellinen hauta Jeerusaleminkin kaupungissa on? Lapsukaiseni! Tätä kohtaa on hywin etsitty ja uskotaan löydetyskin. Sentähden on Wapahajamme haudan kohdalle rakkouden osoitukseksi ja

muistoksi rakennettu lomea ja kaunis kirkko. Lattian alla tämän kirkon sisässä on Kristuksen hauta, kallioon hakattu. Yllä-olewa kuva näyttää teille sisuksen tästä kirkosta, mutta ei kaiken sisuksen. Kuwasta näette waan osan sen suuresti tehtyä sisusta. Tulkaatte siis, lapsukaiset ja nuorukaiset, niin mennään tämän kirkon sisään katsomaan sias, kuhunka Herra pantu oli.

Melkein keskellä nykyistä Jeerusaleminkin kaupunkia löytyy wuori. Se ei ole korkea. Sen päälle on Kristuksen muistoksi kirkko rakennettu. Se on ristin muotoinen, semmoinen kuin monta kirkkoa meidänkin maassa. Pitäydeltä on se 120 ja lewendeltä 70 kyynärää. Se on jaettu kolmeen osaan, niin että kussakin osassa on kirkko eli huone. Yksi näistä on se, josta sisus kuwassa näkyy. Siinä löytyy Kristuksen hauta kallion sisässä. Tämän kallion nimi on Kalwaria. Ennen kutsuttiin sitä Golgataffi, joka on suomeksi Pääkalon paikka. Muinaisessa Jeerusalemisissä, ennen tämän kaupungin häwitystä, oli tämä paikka Yrttitarhasissa ulkopuolella kaupungin porttia. Siitä syystä on epäilty, jos nykyinen Kristuksen hautapaikka onkaan se entinen.

Mennään nyt tämän pyhän kirkon sisään. Suuri portti aukeaapi etemme. Sen edessä lepää puolikymmentä Turkkilaisista pehmeillä tyhyillä ja pitkät tupa-kiiput suussa. Tämä maa on Turkin wallan alla ja sentähden on Turkkilaisia kirkon wahtina. Nämä wahdit eivät laske sisään, jos ei heille maksfa sisäänpääsörahaa. Noin 5 ja 6 ruplaa ja enemmänkin maksetaan hopeassa pääsörahaa. Sillä tawalla keräävät Turkkilaiset paljon rahaa wuodessa.

Kirkon sisään tultua näemme owen luona kaalean fi-

wen, jonka päällä on marmorikivi ja ympärillä rautaita. Tätä kiveä sanotaan sifin kiveksi, jonka päällä Mikodemus ja Joozeppi Arimatlasta wottelivat Kristuksen ruumiin. Konkia myöten tästä mennään suoraan Kristuksen haudalle. Tämän haudan päälle on rakennettu erityinen pieni huone, joka seisoo keskellä kirkon suurtta konkia. Kirkon katto on tältä kohdalta hyvin korkea ja awonainen, niin että päivän valkeus pääsee siitä sisään paistamaan. Hautahuone on puoleksi pyöreä, puoleksi soikea. Sillä on tasainen katto ja sen päällä kupuli. Jos kirkon awonaisesta katosta sataa wettä hautahuoneen katolle, niin se juoksetetaan siitä pois ränniä myöten kirkon westikätöön. Sisästä on tämä huone jaettu kahteen osaan, joihin kirkosta astutaan alas pari askelta alhaisesta owesta. Sinne sisään tultua näytetään huoneen ensimmäisessä osassa kiwi, jonka päällä Enkeli oli istunut silloin kuin waimot tulivat tälle haudalle. Wallea palaa lampuisa haudan luona ja Munkki wahtii sitä. Kun tulemme tämän Munkin luo ja tahdomme katsoa Kristuksen hautaa, niin hän sanoo: „Tässä on se sia, jossa Herramme ruumis lepäsi! Kotkista polwesti ja rufoile syntisi anteeksi-antamusta!“ Niin tefewätkin kaikki, jotka Kristuksen hautaa matkustawat katsomaan; ja niin tefifitte tefin, lapsulaiset, jos sinne pääsifitte.

Haudan sisästä on toisen seinän wieresessä kunnia-arkku. Se on näöltänsä niinkuin se olisi marmorikivestä punaisilla juowilla. Sen kansi on kahdesta kivestä. Tämä arkku seisoo niin korkealla, että se on ikäskuin alttarilla, jonka päällä papit pitävät messun. Hauta on liki kolmea kynnärää pitkä ja leweydeltä wähän kapeampi. Hautalammion seinillä riippuu punaista tamastiwaaatetta. Siellä seisoo myös suuri taulu, joka kuuwaa Kristuksen ylösnousemista.

Tämmöinen on Kristuksen hauta. Kirkossa näytetään wielä monta merkifillistä kappaletta, mutta niistä emme tahdo nyt kertoa teille mitään. Tässä kirkossa pitävät Munkit yö ja päivät Jumalanpalvelusta. Monta tuhatta henkeä matkustaa sinne joka aika erinomattainkin Jouulun ja Päästäisen suurina juhlina. Luuletteko, lapsulaiset, siitä olewan kellekään mitään anstota, että mennä tähän kirkkoon Kristuksen hautaa katsomaan? Tosin on tämä paikka kallis ja merkifillinen, mutta ei siitä kukaan autuammaksi tule, meni sinne eli oli menemättä. Sitä paikkaa ei ole maan päällä, joka autuaksi tefee. Jumalanpalvelus ja rukous on Jumalalle otollinen joka paikassa. Sentähden on turha mennä hartautta harjoittamaan Kristuksen haudalle. Mutta joka muutoin tahdo ja woipi sinne mennä näitä merkifillisiä paikkoja katsomaan, niin hupainen ja hywä tämmöinen matka olisi. Uskon kuulutus oskoon kaikille se muistopatsas, joka päiwittäin rakennettakoon kunkin kotona Kristuksen haudalle. Sydämemme oskoon Kristuksen temppelein owi ja sitä pitää meidän öin ja päiwin wahtia, ettei siitä pääsifi ulos eikä sisään pahoja ajatufia. Kästeesä

olette te ja kaikki kristityt haudatut Kristuksen kansa kuolemaan, että niinkuin Kristus on nousut fuolluista, mekin waeltasimme joka päivä uudesä elämässä ja saifimme taiwaan waltafuunnan peria.

Orava.

Mikko ja Juhon olivat weljekset. He olivat ja käwiwät aina yhdessä leikit. Vanhempainsa luvatta he eiwät menneet mihinkään kotoa. Mikko oli 10, Juhon 8 vuoden vanha.

Kerran pyysiwät he luvan vanhemmitansa mennä järwen rannalle leikitsemään kaarnaweneillänsä. Mikko ja Juholla oli kumpaisellakin oma veneensä. Mikko sanoi: hei, hoppaa, nyt laitan laivan Viipuriin suoloja hakemaan. Kaarnaweneessä oli tuohesta purje ja meni aika wauhtia eteenpäin rannasta selälle. Juhon vene kulki perästä.

Veneittänsä kulkua katsoiwat pojat rannalta ja olivat iloissansa. Heittiwät painia sitte ja wiskasiwat kiviä weteen, kuin weneitä ei enää näkynytäkään. Vanhempi weli woitti aina. Juhon sanoi: mutta minä osaan paremmasti lukea kuin sinä ja se on parempi se kuin sinun wäkewämpi woimasi. Sinua tukisti kirkkoherra viimeisilläkin kylänluwilla, mutta minulle antoi lahjaksi pienen kirjan. Mikko häpesi taitamattomuuttansa luvussa ja sanoi wähän ajan perästä: kuinhan talwi tulee, niin minäkin luen abkerasti.

Mikon ja Juhon painin-heiton ja puheen aikana kääntyi tuuli. Kohta tuliwat heidän kaarnaweneensä takaisin. Oli kolmas, isompi vene joukossa. Se oli kummallisen wähäinen. Sen päällä oli semmoinen karwainen tötterö. Juhon näki sen ensin ja sanoi: Kah, mikä tuo on, Mikko?! Mikko katsoi, katsoi ja Juhon myös. Kaikki weneet tuliwat likemmäksi ja karwatötterö muiden edellä. Likemmäksi rantaa tultua, hyppäsi Juhon weteen ja sanoi: Mikko, Mikko tule orawaa kiini ottamaan, orawa se on, joka kaarnawelyllä tuolla purjehtii. Juhon juoksi wedessä, orawa hyppäsi kaarnawelyllä järween, mutta Juhon sai sen viimein kiini, ennenkuin Mikko ennätti tulla apuun.

Mikko oli pahoilansa, kuin hän ei saanut orawaa ja rupesi wäkisen sitä Juholta pyytämään. Nousipa viimein weljesten välillä tappelu ja orawa pääsi karwuun. Itkein läksi Juhon kotiin ja Mikko perässä. Vanhemmat antoivat witsaa kumpaisellekin; Juholle siitä, että kaipasi ja Mikolle siitä, että nosti tappelun.

Näin tappelulla ja riidalla kaikki häwiääpi, niinkuin pojilta orawa. Suosiolla ja ystäwytydellä pysyy ja karttuu kaikki tawara.

Nain pähästi kävi Mikolle ja Juholle. Mutta he päättivät vasta elää keskenänsä sovinnolla. Juho, joka osasi hyvästi lukea ja tahtoi tietää kaikkia, tuli kohta iloiseksi, kuin näki kirkkoherran Apulaisen tulevan pihalla taloon. Hän juoksi päpille vastaan ja kohta kertoi hän hänelle, kuinka hän rannassa sai oravan kiini.

Pappi sanoi: mutta tiedätkö, Juhoseni, mikä eläin orava on? Tiedän kyllä, vastasi Juho. Se hyppii metsässä puusta puuhun. Niin se tekee, sanoi pappi, ja kertoi sitte talossa viipyessänsä oravasta, minkä ennaatti. Hän alkoi:

Oravia löytyy Suomessa, sanoi hän, kolmenlaatuisia: tavallinen eli yleinen orava, mustajuvovainen ja siipi-orava. Kaikilla on niillä 2 terävää etuhammasta, 5 takahammasta yläleuvassa ja 4 alaleuvassa kumpaisellakin puolella. Etujaloissa on 4 varvasta ja vähäisen peukaloa, takajaloissa 5 täydellistä varvasta. Häntä on pitkä ja pitkäkarvainen. Melkein kaikki oravasukuun kuuluvat eläimet ovat sukkelat ja sievänäköiset. Kesällä on niiden karva punaisenruskea, talvella sinisenharmaa. Korvat ovat pystyssä ja niiden ne-nissä tupsu. Oravia löytyy ympäri kaiken maan piirin, mutta erilaatuisia kussakin paikassa.

Pohjois-Aasiassa löytyy lyyjynkarvaisia oravia ihko mustalla, välkkyvällä hännällä. Volgajoen seuduilla Venäjänmaalla löytyy myös valkoisia ja mustankirjavia oravia. Ihan mustia ja valkoisia oravia tavataan *kaikenkään harvassa*. Valkoisilla oravilla on punaiset silmät. Tavallisella punaisen ja harmaan karvaisella oravalla Suomessa on mustat silmät.

Orava on lysti ja soma eläin. Metsässä rakentaa se itsellensä sammalista ja risuista ympyräisen pesän. Yläpuolelle heittää orava pesäänsä pienosen avonaisen läven oveksi, jonka tukkii sateisina ja pahoina ilmoina pyöreällä sammaltulpalla. Poikia tekee se 3 eli 5 kerrassaan, välistä kahdesti vuoteen. Sen pojat ovat syntyessä sokeat. Isä- ja emä-orava ruokkii poikiansa noin kuukauden ja laittaa ne sitte omille nojille metsään. Ruuvaksi hankkii orava pähkinöitä, terhoja (tämme marjoja) ja kuusen käpyjä. Niitä se kerää talvivaraksi suuria kokoja onttoin puitten sisään. Juomaa ei orava paljon tahdo: talvella lipoo se vaan lunta janoonsa. Mutta hyvin se syö ja makaa sitte pitkät hetket päälle.

Kesyksi saadaan orava vähällä aikaa. Se juoksee kuin kissa kartanolla. Kesynä syöpi orava leipää, keitettyä lantuja ja muuta ruokaa. Tuttu talonväki saapi sitä kuritaakin tukistamalla ja lyömisellä, josta se ei virka mitään. Hän tuntee nimensä kutsuttaessa ja kuin on hyvällä mielellä, niin kurnaa hän äänellensä kuin kissa. Ruokaa tahtoessa rupee orava istumaan ja nuolee hyväilijänsä kättä. Ihmisen poveen menee se mielellensä makaamaan ja paneikse selällensä ja ottaa siinä pitkän unen. Aamuisella ma-

kaa orava pitkään ja on hyvin laiska. Etukäpäloilänsä pesee hän itsensä puhtaaksi ja pitää asuntonsa siivona, mutta muita paikkoja pilaa hän. Sievä se on varastamaankin. Kerran oli kesy orava ikkunan kolosta varastellut kaikki luutturäit kyökistä ja teki niistä pesän. Muutama kesy orava ei koskenut kotonansa mitään, mutta naapurissa, jonka väki oli tehnyt sille pahaa, kävi se varastelemassa ja pureksimassa kaikkia, mitä sai.

Oravan nahkoilla saadaan paljon rahaa. Niiden nahkoissa käyvät kuninkaatkin. Oravia amnutaan pyssyillä ja pyydetään myös ansoilla ja loukuilla. — Oravan ihoa käytetään voiteeksi korvan kolotuksessa.

Välistä saavat oravat sen mielen päähänsä, että suurissa joukoissa muuttavat paikasta paikkaan. Järven vastaan tullessa ottaa orava lautapalaisen eli kaarnan allensa ja purjehtii häntä pystyssä sillä yli veden. Näin teki sinunkin oravasi, Juho, päätti pappi puheensa, läksi pois ja lupasi vasta kertoa Juholle muista eläimistä, kuin yhteen sattuvat tulemaan.

Arvoituksia, Kertoelmia ja Sananlaskuja.

1) Sipilli linnukkainen, itse lintu pikkurainen, muna muiden suurukkainen? Arvaa se.

2) Sirkkana metsään menee, vastana Kotiin tulee. Mikäs se on?

Lepopäiviä viikossa.

Kristityt ovat kaikkina aikoina lepopäivänänsä viettäneet sunnuntaita, muinaiset Kreekkalaiset viettivät maanantaita, Assyrialaiset keskiviikkoa, Egyptiläiset tuorstaita, Mahometin-uskolaiset viettävät perjantaita ja Juutalaiset lauantaita. — Vaan laiskurit ja vete-lykset, nepä asian paremmin ymmärtävät: ne yhdistävät kaikki uskokunnat ja kansat, ei tehden päivillä väliä, kuin viettävät kaikki päivät viikossa lepopäivänänsä.

Koiran voitto ensimmäinen,
Miehen voitto viimeinen.

Kenen jalka kapsaa,
Sen suu napsaa.

Kirjoja lapsille

kaikissa maamme Kirjaluopoissa:

Lapsukainen Jeesus. Joulu-aaton kertomus lapsille.

Sinta on 3 kop. hoy.

Sivistystä opettavaisia Kertoelmia pienille lapsille.

Sinta 3 kop. hoy.

Rasmussen, Kuva-piippiä eli Piippiän-historia lapsille.

Sinta 35 kop. hoy.

Näissä kirjoissa on kuvia kertomusten kaunistukseksi, ja vanhempanne ostavat Teille niitä varmaan, jos Te, lapset, olette siivoja ja tottelevaisia, ja jos rukoiletten niitä vanhemmiltaan.

Tämän n:ron toimitti

J. P.

Helsingissä.

Suomalaisen Kirjallisuuden-seuran kirjapainoissa.

Painoluwan antanut: L. Heimbürger.